

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Харків 2023

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Харків 2023

УДК 378.013:61(082)(477)
А43

Затверджено Вченою радою ХНМУ
Протокол № 3 від 28.03.2023

Редакційна колегія:

В.А. Капустник, В.Д. Марковський, В.В. М'ясоєдов,
І.А. Чухно, І.В. Завгородній, Л.В. Фоміна,
І.В. Корнейко, К.В. Волошко, П.Д. Перцев.

**А43 Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти: матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року) / ред. кол.: В.А. Капустник, В.Д. Марков-
ський, В.В. М'ясоєдов та ін. – Харків: ХНМУ, 2023. – 267 с.**

У збірнику висвітлені питання сучасної педагогіки вищої медичної освіти, застосування кращих та інноваційних педагогічних підходів, технологій та методів, пошуку їхніх комбінацій для опанування теоретичних знань, практичних навичок і досягнення запланованих програмних результатів навчання, зважаючи на специфіку освітньо-професійних програм та навчального процесу здобувачів освіти медичних ЗВО.

Тексти представлено в авторській редакції та мовою оригіналу. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

© Харківський національний медичний університет, 2023

Лупир А.В., Ященко М.І., Шушляпіна Н.О., Дзиза А.В. СУЧАСНІ ПИТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ.....	158
Макєєва Н.І., Бірюкова М.К. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ-ПЕДІАТРІВ ХНМУ.....	159
Малик Н.В., Морозова О.В. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	161
Малюгіна О.О., Смойловська Г.П., Хортецька Т.В. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАРМАЦЕВТІВ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ.....	164
Маракушин Д.І., Адвадзе М., Васильєва О.В. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМИ МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ХНМУ В УНІВЕРСИТЕТАХ ГРУЗІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	166
Marakushyn D.I., Bondareva A.V., Morozov O.V. DISTANCE LEARNING FOR FOREIGN STUDENTS OF KHARKIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY DURING MILITARY CONFLICT.....	169
Маракушин Д.І., Краснікова С.О., Дерев'янченко Н.В. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ПІД ЧАС ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОБУДОВИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ.....	170
Маракушин Д.І., Краснікова С.О., Карпенко К.І. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	172
Маракушин Д.І., Сирова Г.О., Чаленко Н.М. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ – АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	175
Марюха Ю.В., Байдак С.М. ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ В МОДУЛЬНОМУ ОБ'ЄКТНО-ОРІЄНТОВАНОМУ ДИНАМІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ MOODLE.....	178
Matvuyeva S.L. FEATURES OF DISTANCE TEACHING OF PHTHYSIOLOGY TO INTERNATIONAL ENGLISH-MEDIUM STUDENTS.....	180
Мельниченко О.А., Дегтярьова І.О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	182

середній – у 23,80 %, високий – у 19,05 %. Студенти II групи переважно мали низький рівень сформованості творчих здібностей (60,00 %), задовільний спостерігався у 20 % учасників, середній – у 10,00 %, високий – у 10,00 % здобувачів освіти.

З'ясовано, що позитивну динаміку змін рівня творчих здібностей та їх якості під час вивчання дисципліни «Педіатрія» мали учасники I групи. Низький рівень сформованості творчих здібностей зменшився (- 42,8 %), а середній та високий рівні – збільшилися (+ 23,80 % і + 19,05 % відповідно). Здобувачі освіти II група також демонстрували позитивну динаміку в змінах сформованості творчих здібностей. Низький рівень сформованості творчих здібностей зменшився на 10,00 %, задовільний – на 10,00 %, середній і високий рівні творчої сформованості збільшилися на 10,00 % і 20,00 % відповідно.

У цілому в I групі результати покращилися на 42,85 %, що було більше, ніж у II групі, де покращення було на рівні 20,00 %.

Аналіз результатів анкетного опитування свідчить про достатньо виражену позитивну динаміку зміни рівнів творчих здібностей учасників дослідження (низький рівень зменшився на 2,43 %, а задовільний – на 4,88 %, середній рівень збільшився на 17,07 %, а високий – на 14,63 %) та їхньої якості (збільшилася на 31,70 %) у процесі формування творчих здібностей під час вивчання дисципліни «Педіатрія».

Варто зауважити, що найвищі показники (у %) рівнів творчих здібностей серед КГ мали студенти II групи, у яких на момент початку вивчання дисципліни «Педіатрія» творчі здібності вже було сформовано. Найімовірніше це пояснюється початковим вибором спеціалізації, що і стало основою більшої зацікавленості в навчанні. Але позитивна динаміка приросту відсотків у I групі свідчить про те, що застосування креативних методів навчання під час вивчення дисципліни «Педіатрія» значно ефективніше сприяє розвитку творчих здібностей майбутніх лікарів.

Перелік використаних джерел:

1. С.В. Пухно, А.В. Харченко. Розвиток творчих здібностей в процесі формування психологічної культури майбутніх вчителів. Актуальні питання природничо-математичної освіти. 2016. № 7–8. С. 229–235.
2. Харцій О.М., Віденєєв В.О., Перевозна Т.О. Діагностика здібностей особистості студентів. Науковий вісник херсонського державного університету. 2016. № 5. Том 1. С. 179–183.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Малик Н.В.,

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Морозова О.В.

*Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупіка,
м. Київ, Україна*

Медична діяльність сучасного лікаря регламентується законодавчими документами – медичними протоколами, затвердженими схемами лікування,

керівництвами з лікування різної патології. Для успішного лікування лікар повинен знати не тільки причину, але й умови, у яких розвинулася хвороба.

Професія лікаря передбачає постійне підвищення своєї кваліфікації, навчання протягом усього життя, що дає змогу ефективно лікувати пацієнтів. Якщо лікар зупинився у своєму професійному розвитку, він припиняє відповідати вимогам часу й очікуванням пацієнтів.

Необхідно постійно підвищувати вимоги до випускників медичних вишів. Програма навчання в наших медичних ЗВО надає глибокі знання, однак на практиці виявляється, що молоді лікарі недостатньо володіють практичними навичками, а теоретичні знання в них відірвано від практики.

Слід висувати більш жорсткі вимоги також і до післядипломної підготовки лікарів. Акцент у навчанні повинен робитися на практичні знання і навички.

Питання дистанційного навчання є актуальним у наш час.

Наказом Міністерства освіти та науки України від 25.04.2013 № 466 було затверджено Положення про дистанційне навчання, згідно з яким метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певним освітнім або освітньо-кваліфікаційним рівнем відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу до навчальних закладів, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації робітників.

На превеликий жаль, наша країна зараз перебуває в тяжкому стані через воєнні дії і ми вимушені перейти на дистанційну форму навчання, яка мала місце в українському освітньому процесі і раніше (пандемія COVID-19), але саме для медичних навчальних закладів це стало викликом: без достатнього досвіду необхідно організувати процес навчання належним чином. Тому з'явилася потреба у використанні технологій, які дають змогу провести заняття в новому форматі без зниження якості освіти.

Питання дистанційної системи навчання у вищих медичних закладах залишається дискусійним. Одним з головних аргументів супротивників застосування дистанційної форми в освітньому процесі для майбутніх медиків є відпрацювання практичних навичок з використанням платформи для відео- та аудіоконференцій. Дистанційне навчання потребує високого рівня самоорганізації та регулярної самомотивації. До суттєвого недоліку цього виду навчання можна віднести мінімальний прямий зв'язок інтерна та викладача, що може бути перепорою під час освітнього процесу. Існують також складнощі в оцінюванні тестових завдань, зокрема питання самостійності й добросовісності у виконанні цих завдань.

Перевагами дистанційного навчання є актуальність, гнучкість, інтерактивність, можливість одночасного використання великого обсягу навчального матеріалу будь-якою кількістю здобувачів освіти, проведення колективних дискусій, відсутність психологічних бар'єрів. Процес дистанційного навчання передбачає більше самостійної роботи лікарів-інтернів. Вони читають статті, виконують завдання, вивчають додаткові матеріали та складають тести в зручний для них час. Вільність у виборі місця, часу навчання та технологій робить дистанційну освіту більш популярною. До переваг дистанційної форми навчання можна віднести також можливість проведення заняття відразу з великою кількістю лікарів-інтернів, використання сучасних програмних і технічних

засобів, що робить дистанційну освіту більш ефективною та дешевшою за очну насамперед за рахунок економії на проїзді, можливості проживання в іншому місті. Адже зараз за умови розташування всіх лікарів-інтернів по різних куточках країни дистанційне навчання є виходом з положення.

Крім того, дистанційна форма навчання є найбільш оптимальною формою післядипломної освіти, за якої можливо суміщати практичну роботу (робочі зміни, чергування) з навчанням.

Адже необхідно відзначити й те, що насамперед викладач сам має володіти професійною майстерністю та підвищувати свою кваліфікацію при роботі в онлайн-режимі.

У 2022 році на кафедрі ЗПСМтаВХ створено новий навчальний план та програму підготовки в інтернатурі зі спеціальності «Загальна практика – сімейна медицина», відповідно до примірної програми підготовки в інтернатурі, розробленої групою експертів МОЗ з деяких питань проходження інтернатури за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина» (склад групи затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 листопада 2021 року № 2390).

Згідно з розкладом, навчання в інтернатурі починається на базі стажування 1 серпня (практична частина підготовки), на кафедрі вищого навчального закладу / закладу післядипломної освіти (освітня частина підготовки) – з 1 вересня.

Протягом першого року навчання – 3 місяці (468 годин; 15,6 кредитів ECTS) – навчання на відповідних кафедрах закладів вищої / післядипломної освіти і 8 місяців (1248 годин; 41,6 кредитів ECTS) – робота в амбулаторії сімейної медицини / ЦПМД; 1 місяць – відпустка.

Протягом другого року – 3 місяці (468 годин; 15,6 кредитів ECTS) – навчання на відповідних кафедрах закладів вищої освіти і 8 місяців (1248 годин; 41,6 кредитів ECTS) – робота в амбулаторії сімейної медицини / ЦПМСД, 1 місяць – відпустка.

На наш погляд, такий розподіл навчання, коли більшу частину часу лікарі-інтерни перебувають на заочному циклі навчання на своїй клінічній базі, є дуже доцільним. Ураховуючи сьогоденні складнощі в освітньому процесі, коли навчання повністю відбувається дистанційно, лікарі-інтерни мають змогу під керівництвом куратора самостійно спостерігати пацієнтів, діагностувати захворювання, індивідуально для кожного пацієнта скласти план обстеження і лікування, а головне – відпрацьовувати практичні навички. А коли в інтернів розпочинається очний цикл, є можливість обговорити всі теоретичні питання, надати відповіді на запитання, які виникли під час роботи з пацієнтами, використовуючи різні підходи навчання. І такий підхід до навчання в сучасних умовах як ніколи є виправданим.

Перелік використаних джерел:

1. Наказ Міністерства освіти і науки України № 466 від 25.04.2013 р. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання».
2. Підкасистий П.І., Тищенко О.Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання // Педагогіка. 2000. № 5. С. 7–12.
3. Ганізаде Н., Малик Н.В. Перспективи дистанційної форми навчання в медичних навчальних закладах // Eurasian scientific congress / Abstracts of X International scientific and practical conference, October 4–6, 2020. – Barselona, 2020. – P. 46–48.